

KaProM

Mašinski fakultet u Beogradu
Katedra za proizvodno mašinstvo
Zavod za mašine alatke

MAŠINE ALATKE

LABORATORIJSKE VEŽBE

PROGRAM AKTIVNIH LABORATORIJSKIH VEŽBI
2. Modul (VII Semestar)

RB	LABORATORIJSKA VEŽBA	TRAJANJE (časova) (2+2)
0.	<p>L1.2: KONSTRUKCIONI ELEMENTI SISTEMA ZA VOĐENJE. VOĐICE. L1.3: PRENOSNICI ZA POMOĆNA KRETANJA.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tipovi i oblici kliznih vođica. Kotrljajne vođice. Eliminacija bočnih zazora. Materijali. Podmazivanje i zaštita vođica. • Diskusija izvedenih rešenja na mašinama u Zavodu za mašine alatke. • Struktura mehaničkih stupnjevitih prenosnika za pomoćno kretanje. Univerzalni strug (primer kombinovanog prenosnika: Norton + Meander). Univerzalna glodalica (primer prenosnika sa razdvojenim pogonima). Kratkohodna rendisaljka (prenosnik sa aritmetičkom promenom koraka). • Struktura prenosnika za pomoćno kretanje NUMA. Primer X' i B' ose obradnog centra. Primer Z ose NU revolver struga. • Hidraulički prenosnik za pomoćno kretanje: primer brusilice sa šiljcima za okruglo brušenje. 	
1.	<p>L2.3: RUČNO PROGRAMIRANJE MAŠINA ALATKI.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Programiranje obrade po konturi. Korišćenje standardnih ciklusa obrade. G-funkcije, M-funkcije. Specijalne funkcije. Korišćenje potprograma. Tehnološka dokumentacija. • Obrada delova po programima koje studenti pripreme. Obrada se izvodi na dve od tri mašine tipa P1: obradni centar tipa horizontalne bušilice glodalice, erozimat sa žicom i NU revolver strug. 	3
2.	<p>L2.5: PROGRAMIRANJE MAŠINE SA PARALELNO KINEMATIKOM. Primer mašine sa paralelnom kinematikom.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Modeli mašina sa paralelnom kinematikom (MPK), diskusija eksperimentalne mašine P3 / PaKiCUT sa paralelnom kinematikom, IKP, DKP, radni prostor. • CAD/CAM modeliranje, generisanje putanje alata (Pro/E), • Obrada dela na mašini (HBG-P3, HMC500-PaKiCUT) • Postprocesori. Primeri postprocesora. Komunikacija PC-UJ. • Popunjavanje izveštaja i diskusija rezultata. 	3
3.	<p>L2.6: PROGRAMIRANJE MAŠINE ZA BRZU IZRADU PROTOTIPOVA RELJEFA. Primer rada mašine za brzu izradu prototipova.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Korišćenjem programa NKMA generisanje datoteke sa NC kodom za isecanje konture dela i mreže, u slojevima zadate debljine ▪ Priprema i prilagođavanje NC koda za Fanuc UJ, priprema mašine HMC za obradu (NT i korekcija dužine alata) ▪ Obrada nekoliko slojeva tokom trajanja vežbe. 	2
4.	<p>L2.7: RADNA TAČNOST NUMERIČKI UPRAVLJANIH MAŠINA ALATKI. L2.8: TEST KRUŽNE INTERPOLACIJE.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Direktna identifikacija pokazatelja kvaliteta obradnog sistema. Indirektna identifikacija pokazatelja kvaliteta obradnog sistema i probni delovi. • Tačnost pozicioniranja. Ponovljivost pozicije. Tačnost linearne i kružne interpolacije. Procedure sa probnim delovima i statistički pristup. Standardi i preporuke: VDI, NASA i VDI-DGQ. • Obrada probnog dela, na jednoj NUMA i proveru. • Test kružne interpolacije. • Popunjavanje izveštaja i diskusija rezultata. 	2

SADRŽAJ LABORATORIJSKIH VEŽBI

2. Modul (VII Semestar): školska godina ____/____.

0. L1.2: KONSTRUKCIONI ELEMENTI SISTEMA ZA VOĐENJE. VOĐICE. L1.3: PRENOSNICI ZA POMOĆNA KRETANJA.

(FAKULTATIVNA)

Radna mesta:

Univerzalni strug Škoda, US Niles, US Schaerer,
produkcioni strug Hasse und Wrede.

Univerzalna glodalica Prvomajska.

Postolje i klizač specijalne mašine (jedinice za
viševretnu obradu).

Kratkohodna rendisaljka Mammoth.

Brusilica za okruglo brušenje LŽT Kikinda.

Obradni centar ILR HBG80.

Praktičan rad:

Diskusija izvedenih rešenja na MA u ZMA.

Skiciranje konstrukcionih rešenja.

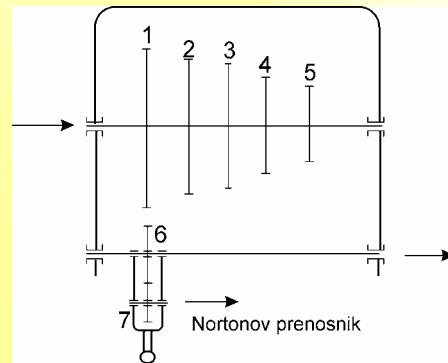
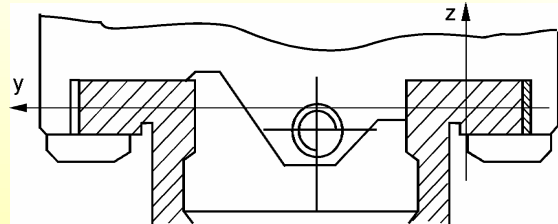
Merenje karakterističnih veličina ...

Materijalna priprema vežbe:

Tipovi vođica - predavanja.

Izveštaj za:

Za navedene mašine napraviti skice dispozicija
veze klizač/vođica sa naznakom važnih dimenzija i
navesti pomoćna kretanja koja se ostvaruju na tim
mašinama.

1. L2.3: RUČNO PROGRAMIRANJE MAŠINA ALATKI.

Radna mesta:

NUMA (HMC500, PH42 CNC strug, Eroziomat EVIS)

Praktičan rad:

Programiranje obrade po konturi, korišćenje
standardnih ciklusa obrade. G-funkcije, M - funkcije,
korišćenje potprograma.

Izrada tehnološke dokumentacije.

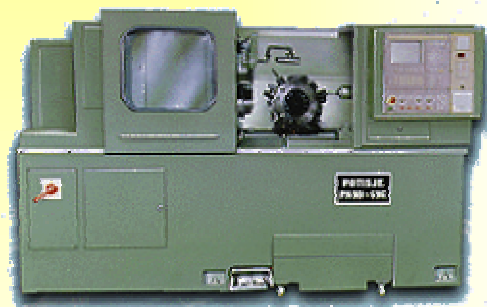
Vežba podrazumeva obradu delova po programima
koje studenti pripreme. Obrada se izvodi na jednoj
od tri navedene mašine.

Materijalna priprema vežbe:

Pripremak za obradu.

Izveštaj:

Radionički crtež dela, program dobijen ručnim
programiranjem.

2.**L2.5: PROGRAMIRANJE MAŠINE SA PARALELNO KINEMATIKOM.****Radna mesta:**

2D MPK - dvoosna mašina sa paralelnom kinematikom; 3D MPK - troosna mašina sa paralelnom kinematikom;

Praktičan rad:

Ručno programiranje i obrada radnog predmeta na jednoj od mašina:

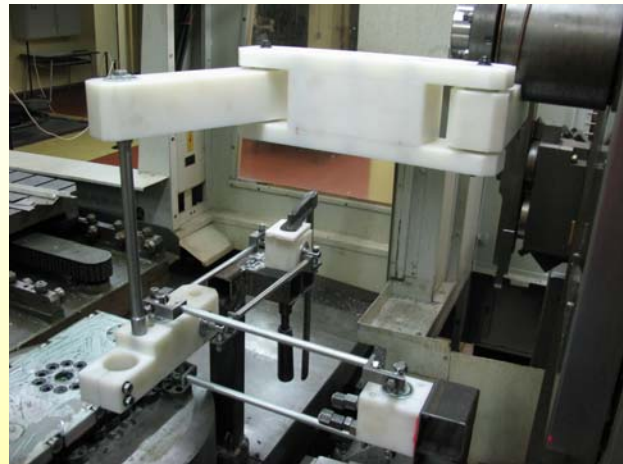
(PaKiCUT – HMC500 i/ili P3-HBG80).

Materijalna priprema vežbe:

Crtež i program za obradu neke površine.

Izveštaj:

Crtež dela, plan baziranja, plan obrade i program za obradu.

3.**L2.6: PROGRAMIRANJE MAŠINE ZA BRZU IZRADU PROTOTIPOVA RELJEFA.**

Radno mesto: HMC 500. Sistem za sečenje slojeva na HMC500.

Praktičan rad:

Za zadati solid model potrebno je:

- Korišćenjem programa NKMA generisati datoteke sa NC kodom za isecanje konture dela i mreže, u slojevima zadate debljine
- Priprema i prilagođavanje NC koda za Fanuc UJ, priprema mašine HMC za obradu (nulta tačka i korekcija dužine alata)
- Obrada nekoliko slojeva tokom trajanja vežbe.

Izveštaj:

- Definisane podataka,
- Prilog1: slika dela
- Prilog 2: Grafička simulacija putanje ose alata za izabrani sloj

4.**L2.7: RADNA TAČNOST NUMERIČKI UPRAVLJANIH MAŠINA ALATKI.
L2.8: TEST KRUŽNE INTERPOLACIJE.****Radna mesta:**

HMC500, HBG80, PH42-CNC, Eroziomat EVIS

Praktičan rad:

Analiza probnih delova.

Obrada probnih delova na jednoj od navedenih mašina.

Merenja probnih delova.

Materijalna priprema vežbe:

Programi za obradu probnih delova.

Izveštaj:

Crteži probnih delova.

Programi za obradu probnih delova.

Analiza dobijenih rezultata. Formiranje izveštaja sa vežbe.

Predmetni nastavnik
Prof dr Miloš Glavonjić

Organizator vežbi
Mr Saša Živanović

